

Pedagógus-továbbképzési standard
Távoktatás

A produktum elkészítésében résztvevő szakértők

Vezető akkreditációs szakember

Baloghné Zupkó Andrea

Pedagógus továbbképzési programfejlesztő (tanfolyami)

Cseh Györgyi

Pedagógus továbbképző szakember (tanfolyami)

Tóth László

2015. november 19.

Tartalom

A Bevezető	3
B A távoktatás jellemzői.....	6
C A továbbképzés-fejlesztés folyamata.....	10
1. A továbbképzés célja	13
2. Tanulási eredmények megfogalmazása.....	14
3. Tanulási tartalmak	19
4. Tanulási stratégia, módszerek.....	20
5. A tanulási eredmények teljesülése, értékelés	25
6. A program újragondolása	30
7. Képzők kiválasztása, felkészültsége; feltételek	32
D Összefoglaló (ellenőrző lista).....	34
E Fogalomtár	36
F Irodalomjegyzék	40

TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001

Oktatási Hivatal Projektigazgatóság

Cím: H-1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Postacím: 1363 Budapest, PF:19.

www.oktatas.hu

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A Bevezető

Az alábbi, a továbbképzések fejlesztését támogató standardokkal az Oktatási Hivatal a pedagógus-továbbképzések fejlesztőinek kínál segítséget. A standardok nem kívánják átvenni az akkreditációs útmutató szerepét, a tanulási eredményalapú pedagógus-továbbképzések fejlesztéséhez kívánnak segítséget nyújtani.

A tanulási eredményalapú pedagógus-továbbképzés fejlesztése során a fő hangsúly a résztvevők által a továbbképzés végére elsajátítandó tanulási eredményeken van. A tanulási eredményalapú továbbképzés-fejlesztés során olyan követelményeket kell megfogalmazni, amelyek arról szólnak, hogy a résztvevőknek mit kell tudniuk, mit kell átlátniuk és/vagy mit kell tudniuk elvégezni egy sikeres tanulási szakasz teljesítése után. Ennek megfogalmazásával konkréttá, átláthatóvá, egyértelművé válik a továbbképzés kimenete. A továbbképzés-fejlesztés során mindenképpen figyelni kell arra, hogy biztosítva legyen az összhang a célcsoport, a célok, a tanulási eredmények, a tanulási tartalom, a használandó módszerek és eszközök, valamint az értékelési szempontok és technikák között.

A továbbképzés-fejlesztéshez kapcsolódó standardok leírása a tanulási eredményalapú továbbképzések fejlesztési folyamatának elemeihez igazodik. A standardok alapelve a tanulási eredményalapú továbbképzés-fejlesztés, az alapkövetelmény pedig a pedagógus- és vezetői kompetenciák fejlesztése.

A továbbképzés-fejlesztés folyamatában a fejlesztőknek figyelembe kell venni a pedagógusminősítés során alkalmazott nyolc kompetenciaterületet és az indikátorokat, a mesterpedagógusok és kutatótanárok elvárt kompetenciáit, valamint a pedagógiai szakmai ellenőrzés kézikönyvében leírt vezetői kompetenciákat. A köznevelési intézményben alkalmazott pedagógusértékelés és -minősítés a következő pedagóguskompetenciákat¹ jelöli meg:

- a) szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás,
- b) pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók,
- c) a tanulás támogatása,

¹ 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról 7.§ (3). <http://net.jogtar.hu> (utolsó letöltés: 2015. augusztus 16.)

- d) a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség,
- e) a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység,
- f) pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése,
- g) kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás, valamint
- h) elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

Az intézményvezetők továbbképzése a vezetői kompetenciákat² fejleszti. Ezek a következők:

- a) a tanulás és tanítás stratégiai vezetése és operatív irányítása,
- b) a változások stratégiai vezetése és operatív irányítása,
- c) önmaga stratégiai vezetése és operatív irányítása,
- d) mások stratégiai vezetése és operatív irányítása,
- e) az intézmény stratégiai vezetése és operatív irányítása³.

A standardok felépítése lineáris, ugyanakkor a fejlesztési folyamat egyes pontjain visszautalunk, felhívjuk a figyelmet a kapcsolódási pontokra. Ezek az ismétlések segítik a fejlesztési folyamatot.

A fejlesztők munkáját kívánja segíteni a standardok végén megjelenő ellenőrző kérdéssor is. A kérdéssor az egyes fejlesztési lépések mentén strukturált, így a fejlesztő a fejlesztési folyamatban, az egyes fejlesztési lépések elkészítése után is el tudja végezni az ellenőrzést, s szükség esetén el tudja végezni a korrekciót.

² Országos tanfelügyeleti kézikönyv. www.oktatas.hu (utolsó letöltés: 2015. október 16.)

³ Révai, Nóra, Kirkham, Glynn Arthur (szerk., 2013): The Art and Science of Leading a School Central5: Central European view on competencies for school leaders. [Az iskolavezetés tudománya és művészete Central5: Az iskolavezetők kompetenciái közép-európai megközelítésben. Tempus Közalapítvány, Budapest.

Összesen hat különböző standard készült. A standardok fejlesztése során a teljességre törekedtünk. Ez azt jelenti, hogy a hat standard struktúrája teljesen azonos; az egyes pontokon belül minden esetben először a továbbképzés típusától független, általános tartalmi elemek jelennek meg, majd ezek után következnek – amennyiben releváns – az adott továbbképzés-típusra specializált elemek. Így ha valaki például folyamatba ágyazott továbbképzést kíván fejleszteni, akkor az erre készített standard lépéseinek követésével el tudja készíteni a tanulási eredmény alapú továbbképzést.

Összességében tehát a standardokkal kapcsolatban a következők állapíthatók meg:

- **A standardok ajánlások, illetve javaslatok a pedagógus-továbbképzések fejlesztői számára. Használatukat sem jogszabályi, sem szakmai előírás nem teszi kötelezővé.**
- **A standardok a tanulási eredményalapú pedagógus-továbbképzések fejlesztését hivatottak segíteni.**
- **Egy-egy standard önmagában teljes körű, azaz az adott továbbképzés-típus tanulási eredményalapú fejlesztése egy adott, illeszkedő standard használatával elvégezhető.**

Eredményes fejlesztőmunkát kívánunk!

B A távoktatás jellemzői

A pedagógus-továbbképzés típusának megválasztásakor minden esetben fő szempont, hogy melyik szolgálja leginkább a tanulási eredmények teljesítését/teljesülését, melyik járul hozzá leginkább a tanulási eredményességhez.

A távoktatás a 21. század követelményeinek megfelelő tanítási-tanulási típus, amely különösen a felnőttek oktatásában képes kielégíteni a mai igényeket. A hagyományos vagy nappali oktatás a tanár és a résztvevők gyakori együttlétére épít.

A távoktatást alapvetően a képző szervezettől való távollét jellemzi, ez az alapja a tanításnak és a tanulásnak. A távoktatásban a tananyagot a tanár távollétében a programcsomag hordozza és prezentálja a résztvevőknek. Ezért nagyon fontos, hogy a tananyag egyéni tanulásra alkalmas, önállóan könnyen megérthető, motiváló legyen, egyúttal helyettesítenie kell a tanárt és a tanórai szituációt is, azaz lehetővé kell tennie többek között a gyakorlást és a tudás ellenőrzését is.

Fontos jellemzője a távoktatási tanulási típusnak, hogy informatikai és kommunikációs eszközöket gyakran használ, amelyek hordozzák a tartalmat és létrehozzák a kapcsolatot. A résztvevő kérdezhet a konzulensétől, telefonon, e-mailen, akár a Moodle vagy más felület fórumán (pl. Skype-on) stb.

Összefoglalóan a távoktatásban:

- **egyéni tanulás folyik**, jól megszervezett technológiai környezetben,
- a tanulás térben és időben esetleg térben – elkülönül a képző által személyesen vezetett tanítási tevékenységektől;
- rugalmasan lehet tanulni, folyamatosan hozzá lehet férni a tananyaghoz, a feladatokhoz, a tanulás ideje és ütemezése tetszés szerint alakítható,
- a kommunikáció a továbbképzés folyamata alatt kétoldalú, a résztvevő a tájékoztatóban körülírt feltételeken belül bármikor kezdeményezhet a résztvevő segítségkérést, kérhet instrukciót, illetve lehetősége van a csoporttársakkal is időbeli tervezettség nélkül kapcsolatot kezdeményezni,
- összetett, a képző konkrét jelenlétét kiváltó összetett, igényes, érthető, motiváló hatású oktatási program, amely magába foglalja a tantárgyi tartalmakat, gyakorló és beküldendő feladatokat, az ellenőrző feladatsorokat,
- a tartalomhordozás és a kommunikáció egyre jellemzőbben informatikai eszközök segítségével valósul meg,
- lehetőség van a távtanulás mellett egyéni, kisebb csoportos, de a teljes résztvevői kört érintő személyes találkozásokra, konzultációkra is,

- portfóliós, gyakran e-portfóliós értékelési rendszer történhet a teljes továbbképzési folyamat értékelése.

A távoktatásban elengedhetetlenül fontos az izoláltság érzésének mérsékléséhez a rendszeres kétoldalú kapcsolat, amely vagy a fent említett kommunikációs eszközökkel, vagy csoportos, illetve egyéni konzultációval valósul meg a résztvevő és a konzulens között. Személyre szabott, hatékony tanári segítségnyújtás történik szakmailag és módszertanilag jól képzett tutorok támogatásával, akik a továbbképzés során közvetlen kapcsolatban állnak a résztvevőkkel és segítik tanulásukat.

A távoktató továbbképzéseknél a tananyagba épített gyakorló feladatok látják el a rögzítés funkciót, az önellenőrzést és a gyakorlati alkalmazás feladatát. Ebben a tanulási típusban ezek váltják ki a gyakorlati órákat, ezért ezeknek kiemelt jelentőségük van. Ezért a továbbképzés elején fel kell készíteni a résztvevőket az önálló tanulásra és a továbbképzéshez szükséges számítógépes eszközök használatára. Ez lehet lehetőség is, felkészültségtől függően. Fontos, hogy a gyakorló feladatok lefedjék a tananyag valamennyi lényeges csomópontját. Az önellenőrző feladatok pedig átfogó képet mutassanak a résztvevőnek a haladásáról, a tananyag elsajátításának aktuális mértékéről.

A tananyagban megtalálható és minden lényeges, a kimenet kontrollja szempontjából fontos ellenőrző feladatot minden résztvevő a konzulensének küldi el, melyet a konzulens ellenőriz, és értékeli a résztvevő tudását.

„A távoktatási pedagógus-továbbképzési programok akkreditációja jogszabályi előírások szerint történik. Kormányrendeletben szabályozott, részletes kritériumrendszer biztosítja, hogy a programok megvalósíthatóságának megítélése objektív módon történjen a szubjektív elemek kizárásával.

A programalapítók számára nem értelmezhető könnyen a bonyolult, több szempontú összehasonlítást tartalmazó kritériumrendszer, nehézséget okoz a kérelem űrlapjának kitöltése.”⁴ Ehhez ad segítséget az Útmutató távoktatásos alapítási kérelem kitöltéséhez⁵, melynek célja közérthetően, egyszerűen megfogalmazni a pedagógus-továbbképzési programokkal kapcsolatos elvárásokat.

A **távoktatás** az oktatásnak egy olyan típusa, ahol a résztvevő és a képző nem egy helyen vannak és a tevékenységek nem egy időben zajlanak. A résztvevő a továbbképzési idő nagyobbik részében egyedül, önállóan tanul, kisebb részében pedig konzultációkon vesz részt.

A távoktató továbbképzési típus indokltsága, előnyei:

- Tanulási lehetőséget nyújt azoknak is, akik egyébként hagyományos iskolai keretek között nem tudnának tanulni.

⁴ Útmutató távoktatási alapítási kérelemhez. <http://pedakkred.oh.gov.hu/PedAkkred/Download/Default.aspx> Letöltve: 2015.10.25.

⁵ <http://pedakkred.oh.gov.hu/PedAkkred/Download/Default.aspx>

- Megszűnik az órarend kötöttsége, sokkal nagyobb szerep jut a résztvevő saját időbeosztásának, így a tanulás ritmusa igazodhat az egyéni tanulási képességekhez, illetve lehetőségekhez.
- Az ismeretközpontú oktatás helyett a tanulásra, helyeződik át a hangsúly.
- Nincs utazási, szállás- stb. költség, ezekre való időráfordítás a résztvevők számára.
- Egy továbbképzés egyszerre több résztvevő számára válik elérhetővé.

A távoktató továbbképzés időtartamának, hosszának megtervezése:

A távoktató továbbképzés hosszát órákban, hetekben, hónapokban kell meghatározni. A továbbképzés hosszának kiszámításánál célszerű abból kiindulni, hogy a távoktatásban résztvevő felnőttől 1-1,5, maximum 2 óra napi tanulást várhatunk el a mindennapi munkája mellett.

Az alábbi alapvető tényező befolyásolja a távoktató továbbképzés hosszát:

- A tanulási időszükséglet összessége tanulási egységenként beleszámítva a konzultációk számát és óraszámát is, ha van.

A távoktatásos továbbképzés fejlesztése igen nagy felkészülést igényel, pontos tervezésre van szükség. Kiemelt figyelemmel kell lenni arra, hogy a **továbbképzés időtartama nagyrészt önálló tanulás**, ez van a fókuszban és ezt segíti a tananyag. **Sajátos eszközök és módszerek** szükségesek létrehozásukhoz.

Jelentős szervezési háttér szükséges a résztvevőkkel történő technika és tartalmi kapcsolattartás megszervezésére.

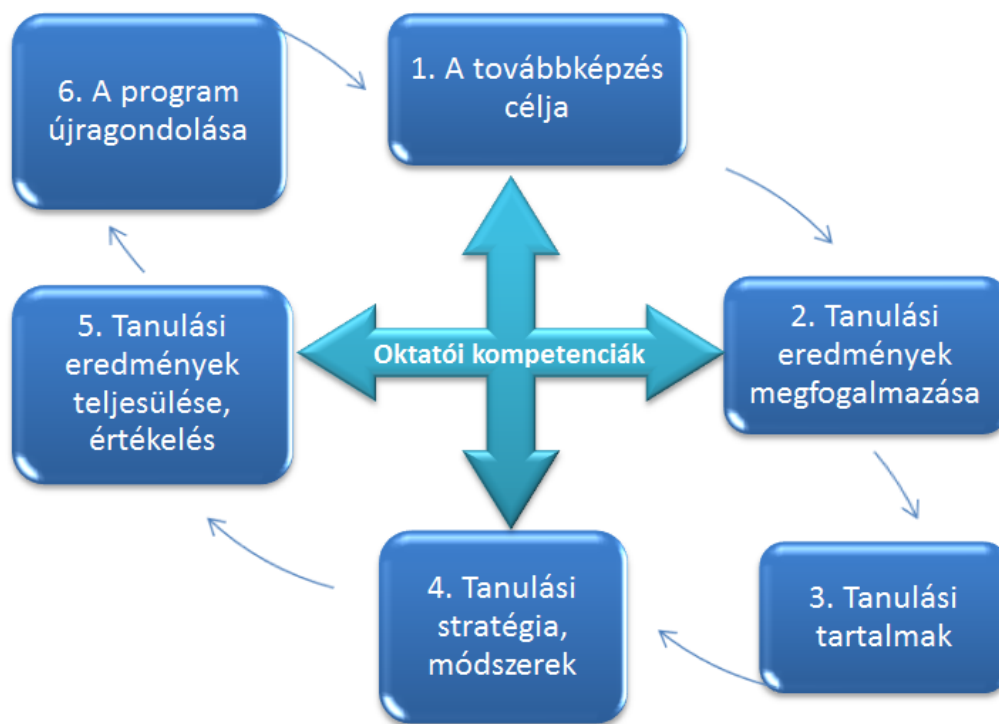
Jól ütemezetten kell tervezni a személyes találkozásokat. Fontos, hogy nem a továbbképzés elején kerül sorra **konzultáció**, hanem **fakultatív módon**, ha a résztvevő(k) igényli(k), vagy a tartalmi csomópontoknál a kurzus felénél és a végén. A továbbképzés elején indokolt lehet szervezési, informatikai kérdésekben konzultáció a résztvevő(k) kérésére.

A tervezéskor lehetőséget kell adni egy vagy több tanulási út megtervezésére, ami az **egyéni tanulási ütemtervek** elkészítésével realizálódik.

A jól megtervezett tananyag mellett kiemelten fontos:

- az önálló tanulást támogató, jól érthető és a motivációt fenntartó szövegkörnyezetben megvalósuló tananyagírás, és a megfelelő, illeszkedő médiumválasztás,
- médiumok lehetnek: humán interakció, képi megjelenítés, írott szavak és képek, rögzített hangok, stb.,
- a különböző tananyagelemek (szöveg, multimédia) feltöltésére, rendezésére, létrehozására, továbbfejlesztésére alkalmas kurzusfejlesztő eszközök létrehozása,
- a kapcsolatot lehetővé tevő kommunikációs portál létrehozása,
- teszt, kérdőív és más, a rendszeres értékelést lehetővé tevő eszközök fejlesztése,
- a résztvevők önálló és közös tevékenységét regisztráló, az egyéni és csoportos előrehaladás követését lehetővé tevő eszközök megtervezése,
- e-mail, fórum, chat, blog, e-portfólió, audio- és videokonferencia részegységek tervezése,
- adminisztrációs tevékenységek portáljának kialakítása.

C. A továbbképzés-fejlesztés folyamata

1. ábra Tanulási eredményalapú továbbképzés-fejlesztés folyamata⁶

A tanulási eredményalapú továbbképzés-fejlesztés⁷ alapvetően öt pontból áll. Az egyes lépések egymáshoz fűzése során figyelembe vettük az akkreditáció során alkalmazott fejlesztési lépések sorrendjét is.⁸

⁶ Cseh–Tóth–Bogdány (2015): Mintaképzések, tanulási formák, módszerek. In: Pedagógus-továbbképzési rendszermodell kialakítása „Pedagógusképzés támogatása” TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001 azonosítójú kiemelt projekt PR10. Rendszermodell.

⁷ A tanulási eredményalapú képzésfejlesztésről az érdeklődők a következő szakirodalmakban tájékozódhatnak: Kennedy, Declan (2007): Tanulási eredmények megfogalmazása és azok használata (Gyakorlati útmutató). http://413.hu/files/lo_handbook_declan_kennedy.pdf. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Vámos Ágnes (2012): Tanulási eredmények. http://413.hu/files/Tanulasi_eredmeny_2013_04_10.pdf. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Vámos Ágnes (2013): A kompetencia. http://413.hu/files/A_kompetencia_2013_04_10.pdf. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Első lépésként a fejlesztőnek a célokat kell megfogalmaznia (lásd részletesen C1. pont). A fejlesztés kiemelten fontos lépése a tanulási eredmények meghatározása. Ehhez végig kell gondolnia a fejlesztőnek azt, hogy mit szeretne elérni, mire legyenek képesek a továbbképzés végén a résztvevők: milyen tudással, képességgel és attitűddel rendelkezzenek (lásd részletesen C2. pont).

A tanulási eredmények meghatározása után kell a tartalmat kiválasztani (lásd részletesen C3. pont). Csak ezek után lehet meghatározni a továbbképzés típusát, a tanulási stratégiát, az alkalmazott módszereket. Mind a továbbképzés típusa, mind a tanulási stratégia alapvetően eszköz a tanulási eredmények eléréséhez (lásd részletesen C4. pont).

A továbbképzés-fejlesztési folyamatban az utolsó lépés a tanulási eredmények elérését kontrollálni képes értékelési módszer kiválasztása (lásd részletesen C5. pont).

A tanulási eredményalapú továbbképzés fejlesztéséhez fontosnak tartottuk egy 6. és egy 7. pont beemelését is. A 6. pont a PDCA logika továbbképzés-fejlesztésbe való beemelését jelenti (lásd részletesen C6. pont). A 7. lépés pedig a továbbképzések eredményessége szempontjából kulcskérdés: milyen szakemberek, képzők, trénerek képesek arra, hogy a résztvevőket eljuttassák a kitűzött tanulási eredmények eléréséhez (lásd részletesen C7. pont).

A tanulási eredmény alapú továbbképzés-fejlesztésnek több előnye is van.

- Segíti a fejlesztőt abban, hogy a résztvevők számára pontosabban meghatározhassa, mit is vár el tőlük.
- Segíti a fejlesztőt abban, hogy hatékonyabban alakíthassa a továbbképzés anyagát, hiszen ezek a követelmények a továbbképzés folyamán, az önálló tanulási folyamatban állandóan a fókuszban vannak.
- Segíti a fejlesztőt abban, hogy a tanulási eredményekhez illeszkedő oktatási stratégiát és módszert alkalmazzon.
- Segíti a fejlesztőt abban, hogy a konzulensnek/tutornak pontosabban el tudja magyarázni, milyen célt is szolgál egy-egy adott tevékenység.
- Segíti azt, hogy a továbbképzés zárásakor a követelmények teljesítése során azt kérje számon, amire felkészítette a résztvevőket.
- Segíti a résztvevőket abban, hogy hatékonyabban tanuljanak, hiszen a résztvevők tudják, hol is tartanak éppen, nagyobb a rálátásuk a tananyagra.
- Nyilvánvalóvá teszi, hogy a résztvevők várhatóan mit profitálnak egy adott továbbképzésből.

Bloom új taxonómiája az egyes kompetencia-szerveződési szintekhez tartozó igékkel.
<http://413.hu/index.php/hu/menue-2/fomenu-szakmai2>. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

⁸ Erre azért volt szükség, mert az eredményalapú továbbképzés-fejlesztés folyamatában a fejlesztési lépések a tanulási eredményekre fókuszálva a következők: célok, tanulási eredmények megfogalmazása, értékelési feladat tervezése, tanulási stratégia kifejlesztése.

- A résztvevők jobban magukénak érzik a továbbképzést, így jobban elköteleződnek.

A tanulási eredményekben tehát azt kell megfogalmazni, hogy a továbbképzés végére a résztvevő milyen kompetenciák birtokában lép ki a továbbképzésről. Ezek a következő hármass megközelítésben írhatóak le.

- **Tudás:** valamely tudományterületen szerzett elméleti vagy gyakorlati tudás (az ismeret és annak megértése). A tudás kategóriájába tehát képzetek, fogalmak, tények, definíciók, szabályok, leírások, törvények, elméletek, rendszerek, összefüggések, szabályok tudása tartozik.⁹
- **Képesség:** a megszerzett tudás gyakorlati alkalmazásának képessége különböző helyzetekben. A *képesség* tehát a procedurális tudást, azaz az ismeretalkalmazó tudást jelenti, illetve procedurális tudás formáit írja le. A képesség a feladat megoldásakor jelentkező sokféle ismeret és készség összekapcsolása.¹⁰
- **Attitűd:** hozzáállás, viszonyulás valamihez, vagy valakihez. „Az *attitűd* érzelmi, emocionális komponens, elkötelezettség; a szakmával, a munkával összefüggő felfogásbeli kérdések, értékelő viszonyulások összessége. Az attitűdök olyan viselkedési- és magatartásformák, amelyek egyaránt vonatkozhatnak a tanulásra és a munkára. Az attitűdök kapcsolódnak a tudáshoz, a képességhez és az önállósághoz.”¹¹

⁹ Farkas Éva (2014): A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése. SZTE JGYPK FI.

¹⁰ Farkas Éva (2014): A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése. SZTE JGYPK FI.

¹¹ Farkas Éva (2014): A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése. SZTE JGYPK FI.

1. A továbbképzés célja

A továbbképzés céljai az oktatás szándékait, törekvéseit leíró általános állítások, azt mutatják meg, hogy a képző a pedagógus-továbbképzés során mit kíván, mit szeretne megtanítani, milyen specifikus tudást szándékozik átadni. A célok a képző szemszögéből írják le az adott továbbképzés tartalmát, irányultságát¹². A célok esetében hívó szavak lehetnek: felkészíteni, elméleti és gyakorlati ismereteket nyújtani, megvizsgálni, segíteni, értelmezni, megmutatni, bemutatni stb. Ezek tehát mind kivétel nélkül arról szólnak, hogy *a képzőnek mit kell tennie* a sikeres továbbképzés érdekében.

A célok meghatározásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy kik alkotják a továbbképzés célcsoportját. A célcsoport azon pedagógusok csoportja, akiket a továbbképzéssel meg akarunk szólítani, akiknek fejleszteni kívánjuk a kompetenciáit vagy bővíteni szeretnénk ismereteiket. A továbbképzés szakszerű fejlesztése megköveteli, hogy jól ismerjük a célcsoportot, akinek készül a továbbképzés.

Követelmények a pedagógus-továbbképzés céljával kapcsolatban

1. A cél megfogalmazása egyértelmű, szabatos.
2. A cél a képző szándékát írja le, mit akar átadni, milyen többletkez kívánja juttatni a résztvevőket (átad, felkészít, nyújt, bemutat stb.).
3. A cél leírása során a képző figyelembe veszi a célcsoport fejlesztési igényeit, valamint azt, hogy mire van szüksége az adott célcsoportnak.
4. A cél igazodik a pedagógus- vagy vezetői kompetenciák fejlesztéséhez.
5. A meghatározott időintervallumban a célok teljesíthetők.

Néhány példa a jó célmegfogalmazásra:

- Cél, hogy a tanulószervezeti modellt megismertessük a résztvevőkkel.
- Cél a mérések lebonyolításának szakmai, jogi és etikai feltételeinek megismerése, az ezekkel kapcsolatos problémák és lehetőségek ismertetése.
- Cél, megismertetni a résztvevőket a tanulási eredményalapú képzésfejlesztés fogalmával, és segíteni annak gyakorlatban történő alkalmazását.

Cél a résztvevők emberekkel való foglalkozásának módszertani támogatása, a példaadó attitűd kialakításának erősítése, fejlesztése.

¹² Kennedy, Declan (2007): Tanulási eredmények megfogalmazása és azok használata (Gyakorlati út-mutató). University College Cork (UCC) Írország kiadványa http://413.hu/files/lo_handbook_declan_kennedy.pdf. 21. oldal Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

2. Tanulási eredmények megfogalmazása

A következő lépésben a tanulási eredményeket kell megfogalmazni.

„A tanulási eredmények olyan állítások, amelyek arról szólnak, hogy a résztvevőknek mit kell tudniuk, mit kell átlátniuk és/vagy mit kell tudni elvégezniük egy sikeres tanulási szakasz teljesítése után.”¹³

A tanulási eredményekben tehát azt kell megfogalmazni, hogy a továbbképzés végére a résztvevő mit tud, mire lesz képes, hogyan formálódik attitűdje.

A tanulási eredményeket tehát úgy kell megfogalmazni, hogy a résztvevő a továbbképzés végére

- mit tud,
- mire lesz képes,
- hogyan alakul, milyen lesz a viszonya, az attitűdje ahhoz a dologhoz, amire készül, amiben dolgozik stb.

Felmerül a kérdés, hogy hány tanulási eredményt célszerű megfogalmazni. A szakirodalomban számos javaslatot találunk arra vonatkozóan, hogy egy továbbképzés esetében „milyen számú tanulási eredményt fogalmazzunk meg. A kisszámú, de átfogó tanulási eredményektől a nagyszámú, aprólékos tanulási eredményekig számos megoldás felbukkan. A tanulási eredmények száma nyilvánvalóan összefügg a továbbképzés méretével, de figyelembe kell venni, hogy az értékelés folyamata is kezelhető legyen. Egy továbbképzéshez ideális esetben átlagosan 5–10 tanulási eredményt érdemes megfogalmazni. Lényeges, hogy a kívánt tanulási eredményeket adott időtartam és a rendelkezésre álló erőforrások mellett el lehessen érni.”¹⁴

A tanulási eredmény alapú továbbképzés-fejlesztésnek főbb előnyei a továbbképzések esetében.

- Segíti a fejlesztőt abban, hogy a résztvevők számára pontosabban meghatározhassa, mit is vár el tőlük a továbbképzés egészére, az egyes részegységekre vonatkozóan.
- Segíti a fejlesztőt abban, hogy hatékonyabban alakíthassa a továbbképzés tananyagát, hiszen ezek a követelmények a továbbképzés folyamán állandóan a fókuszban lehetnek/vannak.

¹³ Kennedy, Declan (2007): Tanulási eredmények megfogalmazása és azok használata (Gyakorlati útmutató). University College Cork (UCC) Írország kiadványa 20. oldal http://413.hu/files/lo_handbook_declan_kennedy.pdf. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18..

¹⁴ Farkas Éva (2014): A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése. SZTE JGYPK FI. 187. oldal

- Segíti azt, hogy az egyes részegységek, valamint a teljes továbbképzés zárásakor a tanulási eredmények teljesítése során azt kérje számon a továbbképzés vezetője, amire felkészítette a résztvevőket.

Követelmények a tanulási eredmények meghatározásával kapcsolatban

1. A tanulási eredmények összhangban vannak a leírt célokkal, az eredményesség a célok teljesülését segíti.
2. A tanulási eredmények teljesítését támogatja a választott továbbképzési típus.
3. A tanulási eredmények állítások: a résztvevőknek mit kell elérniük, mit kell elvégezniük, mire lesznek képesek a továbbképzés végére.
4. A leírás három szinten történhet:
 - tudás, megértés,
 - képesség, a tudás gyakorlati alkalmazásának képessége,
 - attitűd.
5. Az eredményalapú oktatásban a tanulási eredmények leírása egyszerű, világos, tárgyyszerű és félreérthetetlen.
6. A megfogalmazások egymondatosak, egyigések (Bloom).

A Bloom taxonómia igéi:¹⁵

Emlékezés: állít, áttekint, beszámol, csoportosít, elismétel, elmond, elnevez, felsorol, idéz, ír, kiemel, kiválaszt, listáz, megállapít, meghallgat, megmutat, megnevez, memorizál, olvas, összehasonlít, összekapcsol, reprodukál, számba vesz, választ, visszaidéz,

Megértés: aláhúz, átalakít, átfogalmaz, azonosít, beszámol, értelmez, felismer, felülvizsgál, kiemel, kifejti, kijegyzetel, kutat, leír, megbecsül, megfigyel, meghatároz, megmagyaráz, megvitát, osztályoz, összekapcsol, rámutat, számot ad, újramond, újraszervez,

Alkalmazás: ábrázol, alkalmaz, általánosít, átalakít, bemutat, demonstrál, dramatizál, értelmez, felvázol, gyakorol, illusztrál, irányít, kérdez, készít, kezel, kiszámít, levon, megmagyaráz, megold, megváltoztat, mérlegel, összeállít, összegyűjt, sorrendbe állít,

Elemzés: boncolgat, csoportosít, elemez, elkülönít, ellenőriz, elrendez, érdeklődik, felmér, felülvizsgál, folyamatba helyez, kategorizál, kétségbe von, kiértékel, kimutat, kísérletezik, kiszámít, következtet, kritizál, kutat, különválaszt, megkülönböztet, (meg)vitát, megvizsgál, összegez, összehasonlít, rendez, részekre oszt, sorozatba rendez, szembeállít, tesztel, viszonyít

¹⁵ Bloom új taxonómiája 413.hu/files/8MUCSalkalom%200912/bloom_uj_taxonomia.docx Utolsó letöltés időpontja: 2015.08.17.

Értékelés: dönt, előre jelez, értékel, érvel, érvényesít, felülvizsgál, javasol, kiértékel, kiválaszt, következtet, kritizál, levezet, megállapít, meghatároz, megindokol, megítél, megkülönböztet, megmér, megvéd, (meg)vitát, megvizsgál, osztályoz, összehasonlít, priorizál, sorrendbe állít, Alkotás: cselekszik, egyesít, elképzeli, előkészít, előrejelez, előterjeszt, fejleszt, felállít, feltalál, feltételez, hipotézist alkot, indítványoz, kifejezésre juttat, kigondol, kitervel, létrehoz, megalkot, megfogalmaz, (meg)tervez, összeállít, összekapcsol, összeszerkeszt, összevegyít, származtat, szervez.

7. A tanulási eredmények leírásánál megjelennek a Bloom-féle taxonómia felsőbb szintjei. (Nem marad minden eredmény a kognitív tartományban található tudás/émlékezés és megértés fogalmkörében.)
8. A leírások azt a minimálisan elfogadható szintet jelölik, amelyet minden résztvevőnek el kell érnie a továbbképzés során.
9. A tanulási eredmények mérhetőek. Már a leírásnál gondolunk arra, hogyan fog meggyőződni a képző a teljesítésről.)A tanulási eredmények és a továbbképzés választott óraszámával egymásnak. A meghatározott időintervallumban a célok teljesíthetők. (Meg lehessen felelni a tanulási eredményekben leírt feltételeknek, követelményeknek.)
10. Megfelelő (nem túlzó) számú tanulási eredmény kerül megfogalmazásra. (Optimális az 5-10.)

A tanulási eredmények (követelmények) megfogalmazását segítheti, ha összeillesztjük a célokat és a tanulási eredményeket egy cél-tanulási eredmény-mátrixban.

Ha a mátrix valamelyik sora üres marad, akkor olyan tanulási eredményt fogalmaztunk meg, amelynek elérését egyetlen cél sem támogatja. Ekkor vagy töröljük ezt a tanulási eredményt, vagy gondoljuk újra a célokat.

Ha a mátrix valamelyik oszlopa marad üres, akkor megfogalmaztunk egy célt, de tulajdonképpen főlegesen tettük, mert egyetlen tanulási eredmény fejlesztését sem támogatja továbbképzési koncepciónk.

Példák tanulási eredmények megfogalmazására

Ismeret

- Ismerjék a pedagógusmentorálás fogalmát, tartalmát; a mentorálás, mint segítő kapcsolat szakszerű működtetésének elméleti alapjait; a tanácsadási folyamat kialakításának elméleti alapjait, a mentorálási folyamat kialakításának módszertanát.
- Ismerje a publikációk formai, tartalmi jellemzőit és követelményeit,

Képesség

- Legyen képes kiválasztani adekvát vezetői beavatkozási formákat az új vezetői szerepkörök-ből adódó feladatok ellátására.
- Legyen képes az innovatív pedagógusi tevékenység körébe tartozó ismeretanyagot távokta-tásos részegységgé alakítani.

Attitűd

- A továbbképzés végére a gyakorlatok és a tanultak eredményeként alakuljon ki a résztvevők-ben az önértékelési igény. Ezáltal más lesz a véleményük kollegáik munkájáról is.
- Legyenek tisztában azzal, hogy a hatékony intézményvezetés milyen erősen függ a vezető személyétől, felkészültségétől és működésétől.¹⁶

A következő példa a tudás, képesség és attitűd egymásra épülését mutatja.

Tudás: Ismeri az Europass-önéletrajz és a motivációs levél tartalmi és formai követelményeit.

¹⁶ A fenti tanulási eredmények az Oktatási Hivatal által alapított Mintaképzésekből származnak.

TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001

Oktatási Hivatal Projektigazgatóság

Cím: H-1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Postacím: 1363 Budapest, PF:19.

www.oktatas.hu

Képesség: A tartalmi és formai követelményeknek megfelelő Europass-önéletrajzot és motivációs levelet készít,

Attitűd: Önismerete alapján törekszik kompetenciáinak reális megfogalmazására, erősségeinek hangsúlyozására.¹⁷

A példák jól mutatják, hogy

- a tanulási eredmények megfogalmazhatók felszólító és kijelentő módban is,
- nem kötelező, de szerencsés az ismereteket, képességeket és attitűdöket egymáshoz igazítva, rendszerben megfogalmazni.

Megállapíthatjuk, hogy míg a célok alapvetően a tanításról és a tanulás irányításáról szólnak, addig a tanulási eredmények magáról a tanulásról.¹⁸

¹⁷ Forrás: Foglalkoztatás II. 11499-12 követelménymodul, készítette dr. Farkas Éva SZTE, személyes használatra a szerzőtől

¹⁸ Derényi András (2006): Tanulási eredmények kidolgozása és használata. 12. oldal.
http://www.kreditlap.hu/kkk/letoltes/da_on_lo.doc Utolsó letöltés: 2015.11.17.

TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001

Oktatási Hivatal Projektigazgatóság

Cím: H-1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Postacím: 1363 Budapest, PF:19.

www.oktatas.hu

3. Tanulási tartalmak

A következő lépés a tanulási tartalmak meghatározása, kiválasztása, megalkotása/létrehozása. Gyakori probléma, hogy a tartalmak kiválasztásával kezdődik a fejlesztés, mert tudjuk, hogy mit akarunk tanítani. Ennél azonban sokkal fontosabb, hogy mit akarunk elérni, mi a célunk, hova szeretnénk eljutni a továbbképzésen részt vevőket, milyen tanulási eredményeket szeretnénk elérni. Bizonyos értelemben a tartalom eszköz a célok, illetve a tanulási eredmények eléréséhez.

A tanulási tartalmak meghatározásakor kell kijelölni a kötelező és az ajánlott irodalmakat is.

Követelmények a tanulási tartalmak meghatározásával kapcsolatban

1. A továbbképzés alapja a pedagógus/vezető kompetenciáinak fejlesztése.
2. A tudástartalom korszerű.
3. Minden tartalmi egység megfelel a leírt céloknak, tanulási eredményeknek.
4. A tematikába csak olyan tartalmak kerülnek be, amelyek a célok és követelmények teljesülését szolgálják. (Nincsenek beépítve attól eltérő, a célok, tanulási eredmények szempontjából főleges témák.)
5. A tanulási tartalom megfelel a tervezett időtartamnak, az adott időben és munkaformában a tematika elvégezhető.
6. A témák, résztémák időráfordítása átgondolt, megtervezett.
7. A továbbképzés tematikájában az egyes tematikai egységekhez rendelt altémák kifejtése kellően részletezett.
8. A tanulási tartalmakhoz rendelt kötelező és ajánlott szakirodalom megjelenik a fejlesztésben.
9. Az előzetes tudásmérés kidolgozott, aktuálisan a továbbképzés tanulási tartalmára fókuszál.
10. A program tartalmának rövid ismertetésében elkülönül a célbemutató az indokoltság leírásától.

A tanulási tartalmak kiválasztása során is célirányosan kell eljárunk. Ennek biztosítását segítheti a cél-tartalom mátrix. A cél-tartalom mátrix hasonlóan működik, mint a cél-követelmény mátrix; segíti kiszűrni a „főleges” tartalmakat; illetve mutatja, ha egy adott cél teljesítését nem támogatja tartalom.

4. Tanulási stratégia, módszerek

A tanulási stratégiák kiválasztásakor, a módszerek meghatározásakor figyelembe veendő fontos szempontok:

- segítik-e a résztvevőket abban, hogy elérjék a kitűzött tanulási eredményeket?
- illeszkednek-e a célcsoporthoz?

Ha azt szeretnénk elérni, hogy a résztvevők „a kívánt követelményeket a lehető leghatékonyabb módon elsajátítsák, akkor a képző legalapvetőbb feladatának azt tekintjük, hogy a résztvevőket olyan tanulási tevékenységekbe vonja be, amelyek segítségével ezeket a követelményeket teljesíteni tudják” amit a résztvevő „annak érdekében tesz, hogy önmaga számára tisztázza, mi az, amit tanít a tanár.”¹⁹ A tanulási stratégiát, a módszereket nem a tartalomhoz, nem az egyes feladatokhoz rendeljük, hanem elsősorban a tanulási eredményekhez. A tanulási eredmények eléréséhez elsősorban olyan módszereket javasolunk, amelyek a résztvevők aktív tevékenységére, bevonására épülnek, hiszen a továbbképzésen nem tanulnak valamiről, hanem megtanulnak valamit.

Bár nehéz konkrét tanulási eredmények nélkül módszertani ajánlást adni, de néhány a résztvevők aktivitására épülő módszer:

- projektmunka,
- terepgyakorlat, egy adott intézményben végzett közös munka,
- esettanulmány írása, elemzése,
- Disputa vita,
- kooperatív technikák,
- folyamatos reflexió, önreflexió,
- csoportos prezentáció,
- portfóliókészítés,
- innováció, mint tanulási módszer.

Követelmények az oktatási típusok, a tanulási stratégia megválasztásával kapcsolatban

1. Olyan oktatási típusok, módszerek és tanulási stratégia jelenléte, amely segíti a résztvevőket abban, hogy a tanulási eredményeket elérhessék.
2. Változatos a módszerhasználat.
3. A fejlesztés során választott típusok, módszerek megfelelnek a célcsoportnak.

¹⁹ Shuell, T.J. (1986): Cognitive conceptions of learning. Review of Educational Research. 411-436. oldal)

4. A fejlesztés során választott típusok, módszerek figyelembe veszik a továbbképzés időtartamát.
5. A módszerválasztás megfelel a korszerűség követelményeinek.

Ezen a ponton azt kell eldöntenie, hogy a – célok, kompetenciák és tartalmak ismeretében – milyen egységekből építi fel a távoktató továbbképzést. Mielőtt ezt a döntést meghozná, válaszoljon az alábbi kérdésekre:

- A meghatározott tanulási eredmények elérését, mely továbbképzési típusok képesek a leginkább támogatni? Milyen részeket célszerű távoktatásban, mentori támogatással, kontaktórában feldolgozni?
- Szükséges-e egységeket kialakítani a célcsoport vagy akár a tartalom mentén?
- A kiválasztott oktatási tartalmakhoz milyen módszerek illeszkednek a legjobban?
- A módszerek leírása elég kidolgozott?
- A tervezett munkaformák illeszkednek a kiválasztott módszerekhez?
- A tervezett elmélet és gyakorlat aránya miként segíti a célok teljesítését?
- Figyelembe veszi a tervezésnél az adott létszám, és a célcsoport által elvárható megoldásokat?
- Gondolja végig és döntse el, hogy az adott részegység alkalmazásához szükséges feltételekkel rendelkezik-e? Ha ezek a feltételek nem állnak rendelkezésre, akkor ezeket a továbbképzés fejlesztéséhez meg tudja-e teremteni? Tud-e a továbbképzés-fejlesztési folyamatba bevonni a fejlesztésre felkészült szakembereket?

A távoktatás például – kutatások igazolják – az egyik leghatékonyabb tanulási típus a felnőttek körében. Természetesen vannak olyan kompetenciák, amelyeket csak kontaktórában lehet fejleszteni. A tanultak napi gyakorlatba való beépülését pedig a mentor/tanácsadó által támogatott folyamat tudja a legjobban segíteni.

A továbbképzési részegységek kiválasztása során esetleg módosulhatnak az egyes tartalmakhoz rendelt óraszámok. Ezt a korrekciós lépést itt érdemes betervezni.

A továbbképzési részek, egységek sajátosságait is figyelembe véve kell meghatározni az alkalmazott módszertant. Ez a távoktatásnál eléggé kötött az önálló tanulás miatt, de lehetőség van az egyéni, a páros és csoportos feladatmegoldásokra egyaránt ebben a tanulási típusban is. A médiumok kiválasztása is segíti a módszertani megoldások sokszínűségét.

A médiumok szerint:

- nyomtatott médiumok (nyomtatott tankönyvek, tanulási útmutatók)
- audio eszközök (rögzített hang)
- vizuális eszközök (film, video program)
- elektronikus médiumok (CD, DVD, internet, média stb.)

A távoktató továbbképzési típus jellemzői:

- új szerepet kap a résztvevő, tanulási idejének nagyobb részét önálló tanulással tölti,
- céljai mások, és más tanulási környezetben tanulhat
- megszűnik a képző hagyományos ismeretátadó, képző szerepe,
- új feladatkör, az oktatás szervezése vár rá, új kompetenciákkal felvértezve lesz az oktatási folyamat nélkülözhetetlen szereplője. Korábbi feladatainak egy részét az újszerűen előkészített tananyag veszi át,
- létrejön, kialakul egy új (számos esetben már meglévő oktatási intézmény keretein belül) a távoktatást megszervező egység,
- új oktatási eszközök, módszerek alakulnak ki
- növekszik az oktatási folyamat szervezettsége, javul a kommunikáció

A távoktató programcsomag részeit képezi a távoktató program tartalmának és pedagógiai struktúrájának kidolgozottsága, melyben illeszkedik mindhárom elem, oktatási típus, tanulási stratégia és módszerek. Ezek kidolgozásának segítségével választ kapunk többek között arra, hogy a tanulási eredmény illeszkedik-e a továbbképzés céljaihoz és oktatási tartalmához, illetve az adott tanulási eredményeket a rendelkezésre álló idő és erőforrások mellett lehet-e teljesíteni.

A távoktató programcsomag részei

1. A távoktató tananyag tanulási egységeként

- Az önálló tanulási rész tananyaga tanulási egységekből épül fel, a távoktatás témaköréhez kapcsolódó témák, résztémák feldolgozásából. A tanulási egységek azonos szerkezetben épülnek fel, megtalálható a bevezető rész, a tanulási időszükséglet, a cél, a tananyag prezentációja, a témák, résztémák feldolgozása.
- A téma feldolgozását gyakorló feladatok segítik, amelyek az ismétlés és a rögzítés, valamint az ismeretek alkalmazását is segítik. Ezekhez nem adjuk meg a megoldást, ezt a konzultáción beszéljük meg.
- A tanulási egységek végén az összefoglalás van, amely ismétléssel és rendszerezéssel rögzíti az ismereteket, és utal a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire. Az önellenőrző feladatokat az összefoglaló után helyezzük el, az önellenőrző feladatok megoldásai a tanulási egységek végén találhatóak.
- A résztvevőknek az ellenőrző feladatokat az erre elkészített feladatlapon kell elküldeniük elektronikusan a megadott felületen.
- A tananyag tartalmazza az ellenőrző feladatokhoz kapcsolódó értékelési szempontokat, szemléltető anyagokat, médiumokat.
- A kötelező és ajánlott szakirodalom a tananyag végén található a teljes tananyaghoz kapcsolódó összefoglalással és a zárszóval együtt.

2. Tanulási vagy résztvevői ütemterv

A program működtetésének nélkülözhetetlen kelléke a résztvevő ütemterv, amelynek az alábbi szerkezeti elemeket feltétlenül tartalmaznia kell:

- A továbbképzés kezdő és befejező időpontjának meghatározása
- Feladat(ok) leadásának/beküldésének időpontja és módja
- A vizsgák időpontja, helyszíne
- A kétoldalú kommunikáció előre meghatározott időpontjai, a konzulens neve, elérhetősége
- A kötelező és nem kötelező személyes megjelenést igénylő alkalmak időpontja, várható időtartama, helyszíne

3. Részvevői szolgáltatások rendszere:

A távoktató továbbképzés megvalósítása a tananyag működtetését is jelenti. A programnak pontosan meg kell határoznia a résztvevői szolgáltatás rendszerét, a résztvevő és a távoktatási intézmény kapcsolatrendszerét.

Ezek:

- információs szolgáltatás (tájékoztatás, jelentkezés, beiratkozás stb.),
- konzulensi szolgáltatás (ellenőrző feladatok értékelése, egyéni konzultációk, csoportos foglalkozások),
- tanácsadói/mentori szolgáltatás,
- egyéb személyi szolgáltatások (informatikus, szervező, könyvtáros stb.),
- szervezési szolgáltatások (a feladatok meghatározott útja, a személyes megjelenést igénylő formák szervezése stb.),
- adminisztrációs szolgáltatások (résztvevők/teljesítmény nyilvántartása stb.).

A résztvevői szolgáltatás fontos része a konzulensi útmutató, amely tartalmazza:

- a feladatokat, alkalmazási feltételeket, a beküldendő ellenőrző feladatokat,
- a feladatok lehetséges megoldásait stb.

Tanulási útmutató elkészítés a „3. pont Tanulási tartalmakban” leírtak alapján

Befolyásolja a továbbképzési módszerek, eszközök kiválasztását a résztvevők előzetes tudása, illetőleg az, hogy az előzetes tudás nem egységes. Az előzetes tudás mérése azért lényeges eleme a továbbképzés lebonyolításának (lásd C2 pont), így a továbbképzés fejlesztésének is, mert rendelkezni kell a továbbképzés fejlesztőjének, illetve a képzőnek olyan eszköz-elemekkel, amelyek kezelni tudják a résztvevők különböző felkészültségét az adott témában. Az előzetes tudás olyan, már meglévő tudás, amelynek az elsajátítását a továbbképzési célok, tanulási eredmény megfogalmazások tartalmazzák. Az előzetes tudás mérésének ebben a fejezetben való megjelenése azért indokolt, mert a résztvevők tudástárában differenciáltan jelennek meg a tartomelemek, így a leírt tematika egyes részeit továbbra sem kell mellőzni, sokkal inkább a megfelelő módszert, eljárást kell kiválasztani a tanulási folyamat eredményességének, hatékonyságának biztosítására.

Az előzetes tudásmérés eredményeképpen a képző jól tud támaszkodni a résztvevők (egyes résztvevők) tudására, a hatásos módszer kiválasztásával megfelelő módon történhet a résztvevők motivációja.

5. A tanulási eredmények teljesülése, értékelése

A tanulási eredmények teljesítése ellenőrzésének, értékelésének talán egyik legfontosabb funkciója a tudatos tanulás elősegítése, támogatása. Az ellenőrzés, értékelés során megtörténik a célok és a tanulási eredmények összevetése, az eredmények vizsgálata abból a szempontból, hogy céljaink szerint minek kellett volna eredményként létrejönnie; a tanulási eredmények teljesítése milyen mértékben, szinten sikerült.

A tanulási eredmények ellenőrzési módjának kiválasztása összhangban kell, hogy legyen a tanulási eredményekkel. Az ismereteket lehet például teszttel mérni, de a fejlesztett képességek egy részét vélhetően jobban lehet ellenőrizni szituációs gyakorlatokban, illetve gyakorlati feladatok végrehajtása során.

Az ellenőrzés módját az határozza meg, hogy milyen feladathelyzetekben, milyen teljesítményekben és megnyilvánulásokban lehet megbízható információhoz jutni a tanulási eredmények teljesítéséről, milyen módon és formában ellenőrzi, és milyen szempontok szerint értékeli a tanulási eredmények teljesítését. A továbbképzés-fejlesztőnek ügyelnie kell arra, hogy az ellenőrzés formája megfeleljen a kitűzött célnak és a tanulási eredményeknek, valamint a továbbképzési típusnak is. eltérő értékelési formák jelenhetnek meg például egy tréningen vagy egy távoktatási programban.

A tanulási eredmények teljesítésének ellenőrzésére több módszer is kínálkozik. Fontos tudni, hogy az értékelés tervezése direkt módon a tanulási eredményekhez kötődik, de kapcsolatban áll az alkalmazott módszerekkel is. Tervezni kell az értékelés módszerét és az értékelési szempontokat is.

Konkrét tanulási eredmények nélkül nehéz értékelési módszerre javaslatot tenni, de néhányat azért megemlítünk:

- a közösen végzett kutatás értékelése,
- esettanulmány, esetek értékelése,
- az elvégzett projektmunka értékelése,
- az elkészített szakmai anyagok értékelése,
- csoportos vizsga,
- projektek értékelése,
- portfólió.

Akár a rövidebb időtartamú 30 órás, akár a hosszabb, 90 órás továbbképzések esetében az egyik *legjobb lehetőségnek a továbbképzési portfóliót tartjuk.*

A portfólió, mint záró értékelési forma megköveteli, hogy megtörténjen a továbbképzési programba való tudatos beépítése. A továbbképzés-fejlesztőnek előre el kell döntenie, hogy a továbbképzés során keletkezett anyagok közül melyek kerülnek bele a portfólióba, és ezzel a résztvevőknek is előre tisztában kell lenniük.

Az eredményalapú továbbképzés-fejlesztésnél mindennek az alapja a tanulási eredmények összessége, ezek határozzák meg a tanulásszervezési eljárást, a módszereket, és az értékelést is. Nézzünk két példát ennek illusztrálására!

Példa 1.

Tanulási eredmény

A továbbképzés végén a résztvevő legyen képes saját intézményében kutatásokat megtervezni, elvégezni és az eredményeket bemutatni.

Ennek a tanulási eredménynek az elérését nagyon jól segíti, ha a résztvevők végigcsinálnak egy intézményen belüli kutatást a hipotézisektől az eredmények bemutatásáig. Ezek után az értékelés értelemszerűen az elvégzett kutatásra, annak szakszerűségére stb. vizsgálatára irányul.

Példa 2.

Tanulási eredmény

„A résztvevő legyen képes leírni és elmagyarázni az alapvető optoelektronikai eszközök, az optikai szálak, a folyadékkristályos kijelzők, a bipoláris és felületi field effekt tranzisztorok, és a MOS fényemittáló diódák működését.”²⁰

Ennél a tanulási eredménynél a tanulási eredmény eléréséhez kiváló módszer az előadás, az önálló szakirodalom-feldolgozás, a feldolgozott szakirodalom csoportban történő közös értelmezése, megosztása stb. Viszont a tanulási eredmény azt is meghatározza, hogy a megszerzett tudásról a résztvevőnek egyénileg kell tudnia számot adni, reprodukálnia kell a megszerzett tudást. Ehhez pedig kiváló értékelési módszer például az írásbeli vizsga.

Ha a tanulási eredmény ezen eszközök használni tudására vonatkozna (a módszer a laborgyakorlat) pontos, elvégzendő feladatok megtervezésével, az értékelésnek is a tudás gyakorlatban történő alkalmazásáról kell szólnia.

²⁰ Derényi Andtás (2006): Tanulási eredmények kidolgozása és használata. 11. oldal
http://www.kreditlep.hu/kkk/letoltes/da_on_lo.doc Utolsó letöltés: 2015.11.17.

Követelmények a tanulási eredmények teljesülésének ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatban

1. Az ellenőrzési, értékelési mód összhangban van a tanulási eredményekkel.
2. Minden leírt tanulási eredmény esetében megtörténik az elért szint értékelése.
3. Az ellenőrzéshez, értékeléshez kidolgozott szempontrendszer tartozik.

A tanulási eredmények teljesítése ellenőrzésének talán egyik legfontosabb funkciója a tudatos tanulás elősegítése, támogatása. A résztvevők egy továbbképzés keretében sok, számukra érdekes dologgal találkozhatnak, gyakran kifejezetten élvezik a továbbképzést, úgy érzik, ha hazamentek, azonnal megváltoztatják a világot: majd jönnek a „dolgos hétköznapiok”, s minden marad a régiben, nem marad idő és energia a változtatásra.

A tanulási eredmények ellenőrzési módja kiválasztásának összhangban kell lennie a tanulási eredményekkel. Az ismereteket lehet például teszttel mérni, de a fejlesztett képességek egy részét vélhetően jobban lehet ellenőrizni szituációs gyakorlatokban.

Az ellenőrzés módját az határozza meg, hogy milyen feladathelyzetekben, milyen teljesítményekben és megnyilvánulásokban lehet megbízható információhoz jutni a követelmények teljesítéséről, **milyen módon és formában** ellenőrzi, és milyen **szempontok szerint** értékeli a követelmények teljesítését. A továbbképzés-fejlesztőnek ügyelnie kell arra, hogy az ellenőrzés formája megfeleljen a kitűzött célnak és a követelménynek, valamint a távoktatás kritériumainak.

A tanulási eredmények teljesítésének ellenőrzésére több módszer is kínálkozik. Akár a rövidebb időtartamú, harmincórás, akár a hosszabb 90 órás továbbképzések esetében az egyik **legjobb lehetőségnek a továbbképzési portfóliót tartjuk.**

A továbbképzési portfólió lehetséges tartalma:

- kerülhet a portfólióba tanulási napló, a tanultak bevezetésére készült bevezetési terv stb.
- része lehet a portfóliónak egy a témát feldolgozó dolgozat is.

A portfólió tartalmi elemei lehetnek pl.

1. Távoktató tananyag fejlesztése. Egy, a résztvevő által tetszőleges témában tananyag elkészítése, fejlesztése az alábbi tartalmi szempontok alapján:
 - A tananyag tartalmi struktúrája, felépítése tanulási egységenként:
 - tanulási cél, időszükséglet megjelölése,
 - a bevezetés (minősége),
 - a tananyag prezentációja, részletezettsége, kidolgozása, illusztrációja,
 - a tudás ellenőrzése, az elemek megjelölt céllal való koherenciája.
 - Önellenőrző és/vagy gyakorló feladatok meghatározása
 - Ellenőrző feladatok megfogalmazása
 - Résztvevői cselekmények, események, konzultációk
 - Bibliográfia felsorolása (források, ajánlott és kötelező irodalom)
 - Zárszó

A portfólió részét képezik a tanulási egységenkénti ellenőrző feladatok is.

- A tanulási egységenkénti ellenőrző feladatok értékelése a meghatározott szempontok alapján. A résztvevői ütemterv alapján elküldve és kiértékelve a konzulens által.

A portfólió, mint záró értékelési forma megköveteli, hogy ennek a továbbképzési programba való tudatos beépítése megtörténjen. A továbbképzés-fejlesztőnek előre el kell dönteni, hogy a továbbképzés során keletkezett anyagok közül melyek kerülnek bele a portfólióba, és ezzel a résztvevőknek is előre tisztában kell lenni.

Értékelés szempontjai

A záróportfólió – tananyagfejlesztés értékelési szempontjai

- A tananyag megfelelően tagolt és részletezett tartalmi struktúrája.
- A tananyag pedagógiai minősége: a fejlesztés megfelel az innovatív pedagógus jogszabályban körülírt és ebben a tananyagban leírt elvárásnak.
- A gyakorló és ellenőrző feladatok megfelelő kidolgozottsága.
- Bibliográfia: források, ajánlott és kötelező irodalom pontos meghatározása.
- A zárszó megfelelő keretet ad a továbbképzésnek.
- Stílus és nyelvhelyesség megfelelő használata.

Maximálisan elérhető pontszám megjelölése.

A tanulási egységenkénti ellenőrző feladatok értékelési szempontjai

A tanulási egységenkénti ellenőrző feladatok a témának megfelelő kidolgozottságban: pont/feladat összesen a maximum pont megjelölése.

Minősítés: kiválóan/megfelelt/nem felelt meg. A megfelelő minősítéshez az összpontszám hány %-át meg kell szereznie a résztvevőnek.

TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001

Oktatási Hivatal Projektigazgatóság

Cím: H-1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Postacím: 1363 Budapest, PF:19.

www.oktatas.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

6. A program újragondolása

Az adott továbbképzés résztvevői és képzői visszajelzései alapján történő értékelést szakmai szempontból vizsgáljuk.²¹

A pedagógus-továbbképzés lebonyolítása után értékelni kell a továbbképzést, s a tapasztalatok, visszajelzések alapján kell elvégezni a szükséges korrekciót. A korrekció azért is fontos, mert az öt évig érvényes akkreditált továbbképzés változatlanul hagyása magában hordozza a továbbképzés elavulását is.

Miért különösen fontos ez?

- Biztosítja az elvárt egyenletes színvonalat.
- Több továbbképzés esetén lehetőséget ad arra, hogy a változó körülményeknek és a változó igényeknek megfelelően a továbbképzés aktuális maradjon.
- A programon részt vevőknek a program tartalmával kapcsolatos véleménye fontos a saját élményű tapasztalatok alapján.
- Lényeges a hasznosság, pontosabban a gyakorlati hasznosulás.
- Szükséges tudni, hogy az alkalmazott tanulási stratégiák, oktatási módszerek mennyire voltak a részt vevő számára elfogadottak, illetve miként vélekedik a továbbképzés követelményeiről, az ellenőrzésről.

A hagyományos továbbképzés-értékelés (elégedettségmérés) mellett fontos tanulási eredményekre fókuszálva a következőket végiggondolni.

- Sikertült-e a kitűzött tanulási eredményeket elérnie a résztvevőknek a továbbképzés végére?
Ha nem, mi volt ennek az oka?
 - Rosszul fogalmazta meg a fejlesztő a tanulási eredményeket?
 - Nem lehetett teljesíteni a tanulási eredményeket? Ha nem, miért nem?
 - Nem segítette a kiválasztott tartalom, módszertan a tanulási eredmények elérését?
 - Az ellenőrzés, értékelés során nem lehetett egyértelműen meggyőződni a tanulási eredmények eléréséről? Nem voltak jól meg-, illetve kiválasztva az eszközök?
- Épített-e a képző a továbbképzésen részt vevők előzetes tudására? Honnan volt erről megbízható előzetes információja?

²¹ Az akkreditációs kérelemben megfogalmazott elvárásokkal a Standardok keretében nem foglalkozunk.

- Épít-e a képző szervezet - a résztvevőknek – velük közösen – tanulási hálózatot? Mire és hogyan használják ezt? Támogatja-e ennek a működését a továbbképzés alatt, illetve a továbbképzést követően?
- Mit tesz a képző szervezet annak érdekében, hogy a résztvevők a tanultakat beépítsék napi működésükbe, gyakorlatukba? Hogyan tudja, akarja ezt segíteni?
- Tudja-e és hogyan képes mérni ennek mértékét?
- Tudja-e és hogyan képes mérni a résztvevők előzetes tudásához képest a tanulási eredményeket?
- Tudja-e és hogyan képes mérni a továbbképzésen részt vett pedagógusok kompetenciáinak hatására a tanulóknak létrejött pedagógiai hozzáadott értéket?

A folyamat módszeres, tudatos végigkövetésével elkészíthető egy tanulási eredményességre épülő, korszerű, rugalmas továbbképzés.

Az alapítási kérelemben rögzített cím, cél és összóraszám, valamint a tartalmi követelmények nem változtathatók meg. Viszont a tapasztalatok, a visszajelzések alapján meg lehet változtatni a továbbképzési tartalmakat, a módszereket, az értékelés formáját és módját.

Követelmények a visszajelzés kérésével és a módosítással kapcsolatban

1. A felülvizsgálat leírt eszközökkel, szempontok mentén, módszerek felhasználásával zajlik (kérdőív, fókuszcsoporthoz interjú, critical friends igénybe vétele, stb.).
2. A felülvizsgálat alapja az az ellenőrző lista, amit a fejlesztő elkészített, hogy a visszajelzésekből levonható következtetések eredményesen szolgálják a további fejlesztést.
3. A továbbképzéssel kapcsolatos módosításokat a beérkezett információk alapján tervezik elvégezni.
4. A továbbképzés módosítása során figyelnek a fejlesztési folyamatban arra, hogy az alkalmazott tartalmi mátrixok érvényessége, összefüggése megmaradjon.

7. Képzők kiválasztása, felkészültsége; feltételek

A személyi feltételeket akkor tudja meghatározni a fejlesztő, ha már ismert a továbbképzés célja, a tanulási eredmények, a módszerek és a tartalom. Ekkor látja, hogy milyen kompetenciákkal rendelkező képző/tréner alkalmazásával biztosított a tanulási eredmények elérése. A célok a tanítási szándékot határozzák meg, ezek teljesülése nagymértékben azokon múlik, akik tanítanak.²²

Az alábbiakban bemutatjuk az általános képzői kompetenciákat, de az egyes továbbképzésekre vonatkozóan ezeket specifikálni kell.

Tudás, szakismeret

- Szakmai tudás, felkészültség, olvasottság a témában
- A felnőttképzés korszerű módszereinek ismerete

Alkalmazni tudás

- A tudás gyakorlati alkalmazása
- A résztvevők tapasztalatainak beépítése
- Módszerek alkalmazása
- Törekvés a továbbképzési program, a tréneri forgatókönyv maradéktalan teljesítésére

Képességek, készségek

- Nyitottság, rugalmasság, alkalmazkodni tudás a csoport igényeihez
- Önismeret, önértékelés, önkontroll képessége
- Motiváció
- Társas hatékonyság; kapcsolat a résztvevőkkel, a trénerpárral
- Kapcsolat, együttműködés a trénerpárral
- Helyzetfelismerő, - értékelő képesség
- Időmenedzsment
- Előadó-képesség
- Kommunikáció, asszertivitás
- Konfliktuskezelés

Attitűd

- Viszonya a továbbképzéshez

²² Derényi András (2006): Tanulási eredmények kidolgozása és használata. 13. oldal.
http://www.kreditlap.hu/kkk/letoltes/da_on_lo.doc Utolsó letöltés: 2015.11.17.

Követelmények a kiválasztással, a feltételek megfogalmazásával kapcsolatban

1. A képzőkkel/trénerekkel szembeni elvárások megfelelnek az akkreditációs követelményeknek.
2. A képzők/trénerek kiválasztásánál a tanulási eredményalapú továbbképzés a fő szempont.
3. A fejlesztő konkrétan kidolgozott szempontrendszerrel rendelkezik a képzők kiválasztására, ellenőrzésére, esetleges cseréjére vonatkozóan.

Általános, a távoktatás fejlesztéséhez szükséges kompetenciák:

- szükséges a kollektív munkavégzés, a fejlesztőkkel, informatikusokkal, tutorokkal, a szervezéssel,
- tananyagfejlesztés képessége csoportban,
- felnőttképzési (andragógiai) felkészültség,
- az elektronikus tananyagkészítés didaktikájának ismerete,
- oktatástechnológiai felkészültség, a tartalom és a típus összeillesztésére
- elköteleződés az egyéni tanulást lehetővé tevő módszertan mellett,
- képes legyen távolról történő tanulásirányításra,
- értékelési kompetenciák, különös tekintettel a személyre szabottságra és a tananyaghoz illeszkedésre.

„Ha a képességek gazdagabb tárházát, és főleg, ha a kompetenciák megépítésének igényes területét tűzzük ki magunk elé, mint elérendő célt, akkor elengedhetelenné válik az élő tutor működésének a biztosítása is.”²³

A tutoráláshoz szükséges kompetenciák

- képes legyen kontaktórákon és elektronikus kommunikációban is egyenletes színvonalon tevékenykedni, gazdag motivációs eszköztárral rendelkezzen,
- tudja fejleszteni a résztvevők alkalmazási készségét,
- képes legyen a tudástranszfert támogatni a tananyag és a résztvevő között változatos eszközökkel,
- fogadja el azt, hogy kérdésekre gyorsan fog válaszolni érdemben, személyre szabottan,
- fókuszáljon a gyakorlati alkalmazásra,
- fogadja el, hogy a lemorzsolódásban szerepe van, tudatosan készüljön a továbbképzés alatt a várható fórumkérdésekre.

²³ Kovács Ilma: Az elektronikus tanulásról a XXI. század első éveiben Budapest, 2011. Magánkiadás. 158. o.

D Összefoglaló (ellenőrző lista)

Az alábbiakban egy ellenőrző listát állítottunk össze, amely összefoglalóként és segítségül szolgál a távoktató továbbképzések fejlesztésének legfontosabb szempontjainak összeállításához.

1. A tervezett távoktató kurzus **megnevezése** pontosan érthető, és egyértelműen utal a továbbképzés tartalmára?
2. A továbbképzés **célja** pontosan értelmezhetően megfogalmazott?
Kifejezi azt a sajátos többletet, hozzáadott értéket, amivel a továbbképzés tartalmi követelményeinek teljesítése esetén a résztvevők rendelkezni fognak?
3. A távoktató kurzus **tartalmi követelményei** pontosan és egyértelműen megfogalmazzák a továbbképzés elvárható eredményeit, azokat az ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amelyeket a résztvevőknek el kell sajátítaniuk?
4. **A tanulási eredmények teljesülésének ellenőrzése, értékelése** a továbbképzésen elsajátított ismeretek, tudás, képességek ellenőrzési módjai és értékelési szempontja pontosan értelmezhetőek és részletesek?
 - A résztvevők számára megfogalmazott követelmények pontosan meghatározzák, hogy mit várnak el tőlük?
 - Segítik a továbbképzési programban megfogalmazott követelmények azt, hogy a továbbképzés zárásakor azt kérjék számon, amire felkészítették a résztvevőket?
 - A megfogalmazott követelmények segítik a résztvevőket a hatékonyabb tanulásban?

5. **Tanulási tartalmak:** a tananyag tartalom tanulási egységenként megfelelően kidolgozott?

A távoktató tananyag típustól függően tartalmazza a kötelező szerkezeti elemeket:

- bevezetés (köszöntő, célcsoport, célkitűzés, feladat meghatározás, a programcsomag részei, a tananyag struktúrájának ismertetése, tanítási-tanulási folyamat ismertetése - a résztvevő tanulási útja, tanulási időszükséglet, tanulási tanácsok), tartalomjegyzék,
- a tananyag tanulási egységenkénti feldolgozása a kötelező szerkezeti elemekkel,
- a kötelező és ajánlott irodalom felsorolása a pontos könyvészeti adatokkal (szerző, cím, kiadó, helység, évszám), az elolvasandó oldalak számának és az elérhetőség pontos megadásával, egyéb ismerethordozók (film, hanganyag, képanyag stb.) meghatározása és elérhetőségük pontos megadása,
- összefoglalás a teljes tananyaghoz,
- zárszó.

6. **Oktatási típusok, tanulási stratégia, módszertan:** a távoktató tananyag, tanulási útmutató a tanulási ütemterv és a programcsomag működését biztosító résztvevői szolgáltatások rendszerének leírása és a konzulensi útmutató megfelelően kidolgozott és összhangban áll?

7. **Visszajelzés alapján módosítás** megfelelően kidolgozott, tartalmazza a minőségbiztosítás és a visszajelzés alapján történő módosítás eszközeit?

8. **Képzők kiválasztása, felkészültsége feltételek: egyértelműen meghatározott** a tananyag-fejlesztőkkel, konzulensekkel illetve más, a szolgáltatásban közvetlenül részt vevő személyekkel szemben elvárt képzettséget (végzettség, szakképesítés) szakterületi, gyakorlati tapasztalatbeli követelmények?

E Fogalomtár

Akkreditált pedagógus- továbbképzés: olyan legalább 30 órás továbbképzés, amely a Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testület javaslata alapján az oktatásért felelős miniszter döntése alapján alapítási engedéllyel rendelkezik a 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről alapján.

Alapítási engedély: a pedagógus-továbbképzés alapítási engedélyének kiadása céljából indított hatósági eljárás, amely az ügyfél kérelmére indul, így arra a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A pedagógus-továbbképzésben az alapítási engedély az oktatásért felelős miniszter döntése egy pedagógus-továbbképzési program jóváhagyásáról. Az alapítási engedély öt évre szól. Az engedélyezés jelentőségét az adja, hogy a Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése szerint „a köznevelési intézmény továbbképzési programja, illetve a beiskolázási terve [...] csak olyan továbbképzést tartalmazhat, amelynek programját [...] az oktatásért felelős miniszter jóváhagyta és a program alkalmazására engedélyt adott (a továbbiakban: alapítási engedély).”²⁴

Ellenőrzés: a tanulási teljesítmény megállapítására vonatkozó információgyűjtés. Az elért teljesítmény egybevetése valamilyen előre meghatározott egységgel.²⁵

Értékelés: az ellenőrzés eredményeinek értelmezése és ítéletalkotás arról, hogy ezek mennyiben felelnek meg a kitűzött céloknak. Fajtái: diagnosztikus (helyzetfeltáró), formatív (formáló-javító) és szummatív (minősítő, összegző).²⁶

Fejlesztés: olyan folyamat, amelynek során meglévő elemekből újat hozunk létre. Már meglévő tudásra támaszkodó folyamat, amelynek célja valami új létrehozása, új eljárások, módszerek, szolgáltatások bevezetése, vagy a már meglévők javítása.

Kompetencia (Wikipédia): készségek és képességek együttesét jelenti, melyek segítségével valaki problémamegoldásra képes egy adott területen, jelenti továbbá az illetőnek azt a hajlandóságát is, hogy a problémamegoldásra való képességét alkalmazza és kivitelezze. A fogalom magában foglalja az illető tudását, tapasztalatait éppúgy, mint személyes adottságait. A kompetencia a döntést, kivitelezést, megvalósulást szolgáló képességrendszer. Összetevői: ismeretek, tudás; készségek, jártasságok; személyes értékek; attitűd; személyiség; motiváltság.

²⁴ 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről. Letöltve 2015.10.25.

²⁵²⁵ Dr. Nádasi András: Oktatáselmélet és technológia. Eszterházy Károly Főiskola Oktatás- És Kommunikáció-technológiai Tanszék. http://okt.ektf.hu/data/nadasia/file/tananyag/oktataselmelet/1_tananyag4.html . Letöltve: 2015.10.25.

²⁶ uo.

Kontakt foglalkozási típus: közvetlen kapcsolaton alapuló foglalkozás.

Konzulens: az a személy, aki szakmai oldalról mélyen ismeri a közvetített tananyagot és elsősorban szakmai oldalról nyújt támogatást az ismeretek elsajátításában.²⁷

Módszertan: az oktatási folyamatnak állandó, ismétlődő összetevői, a tanár és a résztvevők tevékenységének részei, amelyek különböző célok érdekében eltérő stratégiákba szerveződve kerülnek alkalmazásra.²⁸

Moodle felület: egy ingyenes és nyílt forráskódú LMS (Learning Management System) keretrendszer, ami támogatást biztosít a távoktatáshoz, kapcsolattartásra és tananyagmegosztásra is alkalmas e-tanulási felület.

Standard: a szó jelentése: szabvány, mérték, követelmény, meghatározott minőség. A pedagógus-továbbképzéssel esetében egységes szempontokra épülő modell. A standard a továbbképzés-fejlesztési modellnek a pontos leírása, amely tartalmazza:

- a távoktató program címe, célját,
- tanulási eredményeket,
- tanulási tartalmakat,
- oktatási típusok, tanulási módszertant,
- a tanulási eredmények ellenőrzését és értékelését,
- a visszajelzés alapján történő módosítást.

Stratégia: (Wikipédia): a stratégia cselekvések egy hosszabb távú terve egy bizonyos cél elérése érdekében, amely gyakran a „győzelem” elérése, vagy egy probléma megoldása.

Tanulási egység: a tanulási-tanítási folyamatnak egy olyan egysége, amelynek keretében a résztvevő valamely oktatási célt egy adott tananyag, tanítási téma feldolgozása révén ér el. A tanulási-tanítási egységhez meghatározott időkeret kapcsolódik.

Tanulási eredmény: tanulási eredményen az Európai Parlament és Tanács ajánlása alapján azokat a megállapításokat értjük, amelyek a tanuló/résztvevő által elért kompetenciákra (tudás, ismeret; késesség; attitűd) vonatkoznak, és amelyek azt fejtik ki, hogy a tanuló/résztvevő egy tanulási folyamat befejezésekor mit tud, ért és képes elvégezni.²⁹

²⁷ <http://idegen-szavak.hu/konzulens> Letöltve 2015.10.25.

²⁸ Dr. Nádasi András: Oktatáselmélet és technológia. Eszterházy Károly Főiskola Oktatás- És Kommunikáció-technológiai Tanszék. http://okt.ektf.hu/data/nadasia/file/tananyag/oktataselemelet/1_tananyag10.html Letöltve 2015.10.25.

²⁹ Gaál Edit - Szlamka Erzsébet (2013): A nemzeti keretrendszerek 1-4. szintleírásainak nemzetközi tapasztalatai, a tanulási eredmények értelmezésének nemzetközi gyakorlata. http://www.oktatas.hu/kozneveles/projektek/tamop318_minosegfejl/projekthirek/mkkr_tanulasi_eredmenyek_ertelmezese?printMode=true Utolsó letöltés: 2015. 10. 25.

Tanulási útmutató: a tananyag feldolgozását segítő útmutató. Tanári magyarázatot, tanácsokat ad a résztvevők számára a tananyag eredményes feldolgozásához.

Távoktatás: korunk követelményeinek megfelelő tanítási-tanulási típus, amely alternatívát jelent a hagyományos típusoknak, mert azok már nem minden esetben tudják kielégíteni a mai igényeket, különösen a felnőttek oktatásában. Távoktatás címszóval foglaljuk össze a mai irányított, egyéni tanulási típusokat. Ezek alapvetően különböznek a hagyományos tanítási típusoktól, ezért a távoktató kurzusok programjának megítélésében is speciális szempontokat kell érvényesíteni. A távoktatásban a tananyagot a távollétben a programcsomag, benne a távoktató tananyag prezentálja a résztvevőknek. A távoktató tananyagoknak egyéni tanulásra alkalmasnak kell lennie, helyettesítenie kell a tanárt és a tanórai szituációt. A résztvevő kérdezhet ugyan konzulensétől telefonon, e-mailen, interneten, de a válasz nem mindig érkezik meg azonnal, így a kétoldalú kommunikáció nem egészen azonos a jelenlétben adott kommunikációs lehetőséggel. A távoktatás tehát irányított, egyéni tanulási típus, amelyben „a tanulás és a tanítás térben és időben – vagy csak térben – elkülönül”, és amely „informatikai és kommunikációs eszközöket használ, amelyek hordozzák a tartalmat, és létrehozzák a kapcsolatot”³⁰

Taxonómia: rendszertan, az osztályozás alapjául szolgáló elvek. A pedagógiában követelményrendszerként használjuk, azaz a követelményeket kategorizáljuk. A Bloom taxonómia Benjamin S. Bloom chicagói kutató és munkatársai által kifejlesztett formája. Értelmi folyamatok hierarchikus egymásra épülésének lépcsőfokait írja le. Bloom taxonómiája volt a tanulási => cél ok első olyan rendszere, amely alapjául szolgált az 1960-as és 70-es években megszorodott, a tantervelmélet és => értékelés számos területét megújító taxonómiai törekvéseknek.³¹ Bloom taxonómiáját Anderson és Krathwohl 2001-ben szervezte át új kifejezéseket és hangsúlyokat kialakítva.³²

Továbbképzés: azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozás megtartásához, a köznevelési intézmény tevékenységének megszervezéséhez, a pedagógiai szakszolgálatok és a pedagógiai-szakmai szolgáltatások ellátásához, a vizsgarendszer működtetéséhez, a mérési, értékelési feladatok, a köznevelési intézmény irányítási, vezetési feladatainak ellátásához.³³

Tutor: olyan szakember, aki egy témában, egy bizonyos szakterületen pártfogója, vezetője, segítője a résztvevőknek, hallgatónak.³⁴

³⁰ Tájékoztató távoktató pedagógus -továbbképzési programtervezéséhez
<http://pedakkred.oh.gov.hu/PedAkkred/Download/Default.aspx> Letöltve: 2015.10.25.

³¹ http://www.kislexikon.hu/bloom_taxonomiaja.html Utolsó letöltés: 2015. 10. 25.

³² <http://413.hu/index.php/hu/menue-2/fomenu-szakmai2> Utolsó letöltés: 2015.

³³ <http://njt.hu> 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről 4.§. Letöltve 2015.10.25.

³⁴ <http://www.e-nyelv.hu/2011-09-12/egyetemi-mentor-tutor/> Letöltve 2015.10.25.

Webinárium: webes szeminárium. Mindenki a saját otthonából kapcsolódik be a munkába az interneten a webináriumot meghirdető által megadott linkre (web helyre) a (szintén a meghirdető által) megadott időben.³⁵

³⁵ <https://motivator.ma/blog/hasznos-tippek/mi-az-a-webinarium-hogyan-lehet-ebbol-profitálni/> Letöltve: 2015.10.25.

TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001

Oktatási Hivatal Projektigazgatóság

Cím: H-1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Postacím: 1363 Budapest, PF:19.

www.oktatas.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

F Irodalomjegyzék

2011. évi CXCV. törvény - a nemzeti köznevelésről <http://net.jogtar.hu> Utolsó letöltés: 2015. augusztus 16.

277/1997. (XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásáról <http://net.jogtar.hu> Utolsó letöltés: 2015. augusztus 16.

326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról 7.§ (3) <http://net.jogtar.hu> Utolsó letöltés:2015. augusztus 16.

Bloom új taxonómiája http://413.hu/files/8MUCSalkalom%200912/bloom_uj_taxonomia.docx Utolsó letöltés időpontja: 2015.08.17.

Bloom új taxonómiája az egyes kompetencia-szerveződési szintekhez tartozó igékkel
<http://413.hu/index.php/hu/menue-2/fomenu-szakmai2>. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Cseh Györgyi–Tóth László–Bogdány Zoltán (2015): *Mintaképzések, tanulási formák, módszerek. In. Pedagógus-továbbképzési rendszermodell kialakítása „Pedagógusképzés támogatása” TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001 azonosítójú kiemelt projekt PR10. Rendszermodell. Kézirat.*

Derényi András (2006): *Tanulási eredmények kidolgozása és használata*
http://www.kreditlap.hu/kkk/letoltes/da_on_lo.doc Utolsó letöltés: 2015.11.17.

Falus Iván–Kimmel Magdolna (2009): *A portfólió.* Gondolat Kiadó, Budapest.

Farkas Éva (2014): *A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése.* Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Felnőttképzési Intézet.

Kennedy, Declan (2007): *Tanulási eredmények megfogalmazása és azok használata (Gyakorlati útmutató).* University College Cork (UCC) Írország kiadványa
http://413.hu/files/lo_handbook_declan_kennedy.pdf. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Kovács Ilma (2005): Új út az oktatásban? *A távoktatás*. Második bővített kiadás OKKER Kiadó, Budapest 290p.

Kovács Ilma (2011): *Az elektronikus tanulásról a XXI. század első éveiben*. Magánkiadás, Budapest. Országos tanfelügyeleti kézikönyv
http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/PSZE_kezikonyv_altalanos_iskola.pdf
Utolsó letöltés dátuma: 2015. október 10.

Révai, Nóra, Kirkham, Glynn Arthur. A. (szerk., 2013): *The Art and Science of Leading a School Central5: Central European view on competencies for school leaders. [Az iskolavezetés tudománya és művészete Centrál5: Az iskolavezetők kompetenciái közép-európai megközelítésben]* Tempus Köz-alapítvány, Budapest.

Simon Mária (2011): *TÁMOP 3.1.16.5.2 számú elemi projekt Tanuló hálózatok, hálózati modellek mint az iskolafejlesztés eszközei. Modellspecifikáció*. Szakmai háttéranyag, javaslat az eredményes iskolafejlesztést támogató iskolahálózati modellek specifikációjára. OFI K+F pályázat, a Qualitas T&G Kft. lebonyolításában.

Szűcs András - Zarka Dénes (2006): *A távoktatás módszertanának fejlesztése*. Kutatási záró tanulmány. NFI, Budapest.

Útmutató tanfolyami alapítási kérelemhez.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/tovabbkepzes/utmutato_tanfolyam_alapitasi_kerelemhez.doc
Utolsó letöltés: 2015. augusztus 15.

Vámos Ágnes (2012): *Tanulási eredmények*. http://413.hu/files/Tanulasi_eredmeny_2013_04_10.pdf.
Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Vámos Ágnes (2013): *A kompetencia*. http://413.hu/files/A_kompetencia_2013_04_10.pdf. Utolsó letöltés: 2015. 10. 18.

Zentai Gabriella (2004): *Távoktatási rendszerek tervezése, távoktató kurzusok és tananyagok fejlesztése és írása*. Távoktató tananyag TÁVOK 216p.